

KIRKEN OG MISJONEN

AV SOKNEPREST H. B. SIGURDSEN

Kirken og misjonen! — Står de i noe forhold til hverandre? Og hvorledes er så dette forhold i tilfelle å bestemme?

Dersom vi foretok en Gallup-undersøkelse blant kirkens lemmer om misjonen, tør vel svarene bli høyst forskjellige. Grovt skjematisk turde en vel kunne dele de som svarte i tre hovedgrupper: 1. Motstanderne, 2. De indifferente og passive, 3. Misjonsvennene.

Motstanderne nekter konsekvent misjonen enhver eksistensberettigelse. Kristendommens absolutthetskrav, kravet på å være den eneste sanne religion er for dem en vederstyggelig arroganse, et anmassende hovmot. Alle de ikke-kristne folk har religioner som passer for dem. Den ene kan være like så god som den annen.

Det syn som ligger til grunn for denne negative vurdering av misjonen, er kort og godt dette: enhver blir salig i sin tro. Hvis de da i sitt livssyn overhodet budsjetterer med noen salighet.

Det ligger utenfor rammen av min oppgave her nærmere å diskutere dette synet på misjonen. Jeg må nøye meg med å kartlegge de forskjellige misjonssyn som finnes hos kirkens dømte lemmer.

Innenfor de kretser jeg her har nevnt er ironien og latterliggjørelsen et meget brukt våpen mot misjonen. Aleksander Kielland, som levde i gjennombruddstiden for misjonen i vårt folk, er pioneren og læremesteren i denne edle kunst her hos oss. Og han har aldri manglet disipler. Men Kielland tok bare opp en gammel utenlandsk tråd og spant videre på den. Allerede den engelske forfatter Charles Dickens serverer historien om de aldrende snakkesalige kaffe- eller tedrikkende kvinner som kommer sammen og strikker ullstrømper til de stakkars svarte hedningebarna under ekvators brennende sol. Det er misjonen.

Innvendinger mot misjonen av samfunnsøkonomisk karakter mangler det heller ikke på. Å sende midler ut av landet til misjonære formål er en uforsvarlig omgang med penger. Det er å kaste dem ut av vinduet. Misjonen er et uproduktivt foretagende og betyr en økonomisk lekkasje som bør stoppes, jo før jo bedre.

Den annen gruppe er de hvis innstilling til misjonen er preget av indifferensisme eller passivitet.

Ingen av disse nekter misjonens eksistensberettigelse. Heller ikke at kirke og misjon har noe med hverandre å gjøre.

For de indifferente eller likegyldige er misjonen et alternativ som kirken er stillet overfor i fritt valg. Den kan gå aktivt inn for misjonen eller den kan la misjonsoppgaven ligge, alt ettersom det passer for den. Det hele er et vurderingsspørsmål. Etter oppskriften i dikterordet: «Hva du evner kast av i det nærmeste krav» — tilkjenner de alle de hjemlige oppgaver og krav som banker på kirkens dør prioritet fremfor misjonen. Misjonen blir et overskuddsprosjekt. Har kirken åndelig kraft og midler til overs etter å ha gjort sin skyldighet mot de hjemlige fordringer, så kan den ta misjonsoppgaven opp. Ikke å gjøre det er uklanderlig, å gjøre det er prisverdig.

De passive er gjerne bekjennende kristne. De hører med til den troende menighet, men ikke til misjonsmenigheten. De er velvillig stemt overfor misjonen og støtter den med sine gaver. Men over hele deres forhold til den er det noe upersonlig og uforbindtlig. Og dette løse personlige forhold til misjonen overføres helt umiddelbart også på kirkens forhold til den. Stort sett slår de seg til ro med tingenes tilstand som den er og finner ingen rimelig grunn til å stille større krav til kirken i denne sak.

Så har vi til sist den tredje gruppen: misjonsvennene. For dem er misjonen en hjertesak. Den er ikke et liebhaberi, men en personlig forpliktelse og et personlig ansvar lagt på dem av Jesus Kristus selv. Og den samme forpliktelse og det samme ansvar mener de også kirken er stillet inn under av Ham som er kirkens herre.

Kirkens forhold til misjonen normeres som alt i dens liv og virke forøvrig av Skriften alene. Skriften er det guddommelige korrektiv som kirken alltid på ny må prøve seg og alt sitt på.

Hva sier Skriften om misjonen? Misjonen er blitt kaldt for bibelens største tanke. Og sant er det at misjonstanken går som en rød tråd gjennom hele bibelen, så å si fra dens første til dens siste blad.

Misjonen er rotfestet i Guds evige frelseråd. Det går en linje av profetisk misjonsforkynnelse gjennom hele Det gamle testamente. Gud har åpenbart seg for menneskene som den over alt og alle opphøyede, den suverene som ikke har noen over seg, men alle under seg. Han har all makt i himmel og på jord. Han spør ingen til råds, er ingen noe regnskap skyldig, men alle står til ansvar for Ham. Kort sagt — Gud er Gud. Og det er ingen guder uten Ham. Det er lovens 1. bud.

Dette er egentlig ikke noe annet enn dødsdommen over alt hedenskap, det mest primitive som det mest høytstående.

Til denne åpenbaring av Guds suverenitet føyer seg forkynnelsen av den kommende universale, alle omfattende frelse. Den slår igjennom rett som det er i G. T. Kvinnens sed skal knuse slangens hode. Og det folk som sitter i mørke, skal se et stort lys.

Misjonen er altså ikke først av nytestamentlig datum. I G. T. er misjonsforkynnelsen futurisk, den går på fremtiden. Den er profetisk og har karakter av forjettelse.

Likesom virkeliggjørelsen av Guds frelseråd hører den nye pakts tid til, således også oppfyllelsen av Guds misjonsforjettelser.

Det skjedde i og med Jesu Kristi komme til verden. Så har Gud elsket verden at Han ga sin egen Sønn osv. Med rette kalles Johs. 3, 16 for den lille bibel. Her har vi nemlig hele Guds frelsesåpenbaring i Jesus Kristus i én sum. Det er evangeliet i et nøtteskall. Og til dette evangelium hører misjonen. Så ett med evangeliet er misjonen at det ikke er noe evangelium uten den.

Misjonen i evangeliet er nemlig dette at Jesus Kristus er Guds kjærlighetsgave *til verden*. Han er verdens lys og verdens håp fordi Han er verdens frelser. Evangeliet forkynner Ham som den der bar verdens synd, sonde verdens skyld og fullbrakte verdens forlikelse med Gud. Og evangeliet sikter på verdens fullendelse i og ved Ham.

Kristus hører altså ikke bare en kultur, en rase, et folk og en tidsepoke til. Alt som menneske heter under alle himmelstrøk og til alle tider, har evangeliet bud til.

Dette er det vi gjerne pleier å kalle *evangeliets universalitet*. Og nettopp denne evangeliets universalitet er det som er misjonen i evangeliet.

Evangeliet krever misjon. Og det ikke i kraft bare av et enkelt ord, et guddommelig imperativ slik vi har det i misjonsbefalingen, men ut fra evangeliets vesen og hele innhold. Selv uten misjonsbefalingen, denne Jesu direkte ordre om å gå ut til alle folkeslag, ville misjonen ha hvilt på Kristi kirke som en bydende nødvendighet.

Kirkens vesentlige oppgave er nemlig å forvalte og forkynne evangeliet. Og den måtte simpelthen øve vold mot det budskap som er den betrodd, om den skulle anse misjonen som noe seg uvedkommende.

Alt i evangeliet har verdensdimensjoner. Og det er en guddommelig konsekvens i dette at evangeliet løper ut i misjonsbefalingen. Misjonen er evangeliet i funksjon.

Jesus gikk ikke selv ut som misjonær. Misjonsoppgaven ga Han til sine disipler. De skulle være sendebud i Jesu Kristi sted fra Jerusalem av inntil verdens ender.

Og Han pekte ikke ut en eller flere av dem for dette oppdraget. Disippelflokken som helhet, den første lille menighet, var det Han stillet inn under det forpliktende: Gå ut i all verden og gjør alle folkeslag til mine disipler.

Selve utvelgelsen av de 12 til apostler («apostel» betyr direkte oversatt misjonær) og utsendelsen av dem slik Mark. 3, 13 f. forteller det, er alminnelig ansett å være en kirkegrunnleggende handling av Jesus. De 12 er noe mere enn enkeltindivider. De er til sammen «kirkens urselle».

Og denne var det som fikk misjonsoppgaget. Det viser klart hvor misjonsorientert evangeliets kirketanke er. Misjonen er en kirkesak, en menighetssak.

Kirken og misjonen hører begge evangeliet til. Felles for dem er at de er et Guds initiativ i denne verden. De er ikke av verden — men i verden, ikke nedenfra — men ovenfra.

Og de hører sammen. Kirke og misjon er ingen addisjon av

tilfeldige addender. Heller ikke er det en sammenstilling av mere løs og tilfeldig karakter slik som når vi taler om kirken og sporten, kirken og pressen osv. Hermed vil jeg ikke ha sagt at sporten og pressen og lignende ting er kirken utedkommende og likegyldig. Ikke noe menneskelig skal være kirken fremmed. Men ingenting av dette hører med til evangeliets vesen og er med å konstituere kirken som kirke.

Anderledes med misjonen. Kirken er ikke kirke uten misjonen, og det er ingen misjon uten kirke. Slik har evangeliet selv filtret dem inn i hverandre. Det sømmer seg for oss som kristne å ta dette hellige faktum alvorlig.

Vi sier gjerne at det er en *organisk* samhørighet mellom kirke og misjon. At den er organisk, vil si at det er en ubrytelig sammenheng som mellom ild og varme, sed og frukt, lys og skinn. De kan ikke skilles fra hverandre. Hvor det ene er, må nødvendigvis det annet også være. Kirke og misjon kan ikke eksistere hver for seg, men bare i fellesskap.

Misjonen er nemlig «kirken i funksjon». Gud har betrodd kirken sine skatter for at den skal spre dem blant alle jordens folk. Kirken kan overhodet ikke realisere seg selv etter sitt universale vesen uten misjonen. Kirken lever av misjonen. Misjonen er nemlig kirkebyggende både her hjemme og ute på misjonsmarken. Den bærer kirken ut til alle folk og poder alltid nye kvister inn i Kristi store kirketre på jorden. Dens dypeste sikte er opprettelsen av Una Sancta, en hellig alminnelig kirke.

Således blir kirken både bærer av og mål for misjonen.

Allerede fra det øyeblikk kirken trådte inn i verden, har den klart erkjent sin samhørighet med misjonen. Det var som misjonskirke den på Herrens ordre kastet fortøyningene og stevnet ut på tidens hav i evangeliets tjeneste. Kirken var det som sendte ut de første hedningemisjonærer. Barnabas og Saulus ble utvalgt og innviet av menigheten i Antiokia for å gå til hedningene med evangeliet. (Ap. gj. 13, 1 ff.). Og Paulus, hedningenes apostel, kaller seg selv for en kirkens tjener. (Kol. 1, 24 f.).

En overmåte interessant og klassisk dokumentasjon av samhørigheten mellom kirke og misjon er apostelmøtet i Jerusalem. (Ap. gj. 15.) Misjonen står på dagsordenen første gang kirken kommer sam-

men for å drøfte sine anliggender. Den paulunske misjonsteologi hadde her sin første ildprøve, og besto den med glans.

La meg nå ganske kort summere opp hva jeg har forsøkt å påvise om forholdet mellom kirke og misjon ut fra Guds ord: Det er en organisk samhørighet mellom dem, og denne samhørighet er rotfestet i selve evangeliets, i kirkens og i misjonens vesen. Det er en gudvillet samhørighet og dermed forpliktende for kirken til alle tider. I tiden mellom Kristi himmelfart og Hans komme i herlighet skal og må misjonen være en hjertesak og hjertevirksomhet for kirken.

Det er liten plass for en kirkehistorisk undersøkelse av hvorledes kirken har vurdert og effektuert denne samhørighet ned igjennom tidene. Bare så meget kan jeg antyde at kirken vel ikke alltid har vært seg denne samhørighet og dens forpliktelse klart bevisst.

La oss ta spranget helt fram til vår egen tid. Hvorledes har det seg med denne bibelske samhørighet mellom kirken og misjonen her hos oss? Vi kommer vel sannheten nærmest når vi sier at denne samhørighet mere er et mål vi bevisst arbeider mot enn en realitet. Kirken lever ikke opp til den evangeliske norm og til det evangeliske ideal i sitt forhold til misjonen. Misjonen er ikke kirkesak i ordets fullverdige betydning, og menigheten er ikke i sin helhet misjonsmenighet.

La meg her skyte inn den nødvendige bemerkning at jeg med kirken mener Den norske kirke både som samfunnet av de troende, den levende menighet og som den offisielle kirke med alle sine organer fra kirkedepartement, biskop og til menighetsråd.

Den offisielle kirke driver ikke misjon i den forstand at den sender ut misjonærer og er direkte ansvarlig for deres underhold og ellers det som er nødvendig for arbeidet på misjonsmarken. Det er de forskjellige misjonssekskapers anliggende. Misjonen hos oss er organisert som et selvstendig frivillig arbeid ved siden av den offisielle kirke. Denne tingenes tilstand er historisk betinget og henger sammen med forskjellige forhold som jeg her ikke skal komme inn på. Misjonsorganisasjonene regner seg som hørende med til Den norske kirke, men avviser bestemt ethvert kirkelig formynderskap. De står i kirken, men ikke under den. Det er innen den levende, troende menighet at misjonen har sine trofaste, arbeidende og ofrende ven-

ner. Hvor ønskelig det kunne være at kirken også som institusjon drev misjon, så er det ikke det viktigste. Det viktigste er at misjonen har hjemstavsrett innenfor kirkens murer og at den anerkjennes som en vital kristelig livsfunksjon. Kirken skal ikke først og fremst samle sin interesse om *på hvilken måte* misjonsordren fra kirkens herre blir utført, men fremfor alt — i full forståelse av sin plikt og sitt ansvar — med alle sine organer hjelpe til *at* den blir utført.

Om vi ikke har noen kirkemisjon i ordets strengeste forstand, så er den institusjonelle kirke allikevel en meget viktig faktor i misjonsarbeidet. Gjennom sine organer yter den misjonen verdifull støtte. Og den gjør det med glede og stor villighet. Det kommer til uttrykk på mange måter.

Allerede før misjonsarbeidets gjennombrudd hos oss for 100 år siden hadde kirken misjonsbønnen med i sin gudstjeneste. Har en tro på bønnens betydning i Guds rike, tør en vel også regne med denne bønnetjeneste som en medvirkende årsak til misjonstankens modning og gjennombrudd i kristenfolket. Ennå i dag har misjonen sin plass i kirkebønnen. Det er et vitnesbyrd om kirkens syn på sitt forhold til misjonen og om sitt ansvar for den.

Kirken gir de misjonærer som har kvalifikasjoner for det og som ønsker det, sin ordinasjon. Dermed reiser de ut ikke bare som et misjonsselskaps, men også som kirkens utsendinger. Kirkens ledelse har innvilget misjonen årlige offerdager som den har rett til. Hertil kommer de mange kirkeofringer som den søker om og får. Alt dette er uttrykk for kirkens samhörighet med misjonen.

Det er vel heller ikke uberettiget å nevne det bidrag prestefolket og prestehjennene har ytet til misjonslivets vekst rundt om i menighetene.

Selv om kirken administrativt har lite og ingenting med misjonen å gjøre, betyr altså ikke det at den er passiv eller endog likegyldig i sitt forhold til misjonen. Misjonen som et organisert frivillig arbeid uten fast tilknytning til den offisielle kirke er historisk betinget. Og kirken anerkjenner fullt ut denne tingenes tilstand og har ikke gjort noe forsøk på å legge det under seg. Den har meget mere forsøkt å innordre seg i misjonsarbeidet som vi har det og stiller seg til tjeneste for det. Kirken er både glad og takknemlig

for den inngang misjonen har vunnet i menighetene. I og med at det er blant kirkens troende lemmer misjonen har sine venner, er det berettiget å se på det eksisterende misjonsarbeid som en kirkelig aktivitet. Det er et uttrykk for kirkens erkjennelse av sin samhörighet med misjonen.

Men som sagt har kirken ikke maktet å gi et fullgyldig uttrykk for det sanne evangeliske forhold mellom seg og misjonen. Det mangler det nok ennå meget på.

La meg peke på den ting at det egentlig bare er en del av den levende, troende menighet som er personlig engasjert i misjonsarbeidet. For altfor manges vedkommende er misjonen ikke noe personlig anliggende som hviler på dem som en hellig forpliktelse og et hellig ansvar.

Her kommer avstanden mellom det apostoliske kirke- og menighetsideal på den ene side og den empiriske kirke og menighet på den annen side klart til syne. Denne avstand må kirken kjenne som en utfordring til alltid ny og sterkere misjonsinnsats. Bare på den måten vil kirken alltid mere forvandles til likhet med hva den etter Guds ord skal være, nemlig en misjonskirke. Oppgaven for kirken må være å skape en misjonskraftig menighet hvis lemmer i størst mulig antall, helst fulltallig, erkjenner sitt kristenkall i all dets storhet og dermed også sitt misjonskall. I dette formåls tjeneste må kirken stille alle sine organer til rådighet. Og det skulle være den så meget mere maktpåliggende å gjøre dette som det det her gjelder om for kirken egentlig er å komme i størst mulig overensstemmelse med sitt eget gudgitte vesen.

*

På hvilken måte kan så kirken effektivt utføre denne sin misjonsoppgave?

Først er da å nevne forkynnelsen i menighetens forsamling. Evangeliet krever plass for misjonen i kirkens forkynnelse. Jeg kan her bare henvise til hva jeg tidligere har uttalt om misjonen i evangeliet. Etter det må misjonen ikke være «et enkelt punkt i forkynnelsen, men det endelige siktepunkt for all evangelisk forkynnelse». (Smemo). Heller ikke gjør forkynnelsen sin skyldighet mot Guds ord ved bare sporadisk og leilighetsvis å streife

inn på misjonen. En av våre mere kjente misjonærer uttrykte engang sin forundring over den kirkestillhet som rådet omkring misjonstanken i evangeliet. Og for ganske kort tid siden fortalte en misjonær meg at han hadde opplevd at en prest presterte det mesterstykke å preke over en utpreget misjonstekst uten med et ord å komme inn på misjonen. Den slags er ikke bra. Det røper en mangelfull forståelse av kirkens vesen og oppgave og forkynnelsestintensjon. En rett forkynnelse av bibelens gudsriketanke må berøre misjonen. Misjonsforkynnelse er ikke et spesialfor hjemmearbeidende misjonærer eller misjonsorganisasjonenes hjemmearbeidere. Den er normalt et kirkens anliggende.

Min erfaring er at interessen for misjonen vekkes og spres blant de utenforstående mindre ved spesielle misjonsmøter enn ved det at misjonen omtales i den alminnelige forkynnelse av Guds ord. Spesiellmøter og preker vil lett gi inntrykk av at misjonen er en spesialitet, et særanliggende ved siden av de mange andre i menigheten. Men ved jevnlig å flette misjonen inn i prekenen i menighetens forsamling vil inntrykket av at misjonen er noe som hører evangeliet til, etter hvert festne seg i menighetens bevissthet.

Kirken har større breddevirkning enn det frivillige kristelige arbeid. Den får mennesker i tale som ellers ingen når. Og denne anledning må den nytte med sikte på å trekke den samlede menighet inn i misjonens tjeneste og aktivere den for misjonsoppgaven. En sann og realistisk misjonsforkynnelse trenger ikke å medføre at prekenen blir mindre oppbyggelig. Tvert om vil en rett anvendelse av kirkens misjons erfaringer både utdype og levendegjøre forkynnelsen i hjemmemenigheten.

Derfor er det av viktighet både for kirken og misjonen at kirkens forkynnelse i langt større grad enn hittil lar misjonen komme til sin rett. Kirkens misjonsrøst må alltid lyde klar og sterk med sikte på å løfte misjonen fra å være venneflokkens til å bli menighetens sak.

I forberedelsen av de unge til konfirmasjonen har kirken en utmerket anledning til å formidle misjonskunnskap og -interesse. De unge i dag er menigheten i morgen. Å gi dem syn og sans og ansvar for misjonen som en kirkens åndedrettsvirksomhet betyr et skritt videre mot målet: misjonsmenigheten.

En trenger heller ikke her være redd for at misjonen skal forringe konfirmantundervisningens kvalitet og verdi. Misjonstanken med sine verdensvide perspektiver og sin høye idealitet eier evnen i seg til å fenge og gripe unge sinn. Og misjonshistorien er et uutømmelig arsenal av levende illustrasjoner på evangeliets seierskraft og dets seiersgang over jorden. Som ikke noe annet jeg vet er misjonen egnet til å skape forståelse av hva kristendom virkelig er hos de unge. Den er et argument for kristendommen som er både veltalende og overbevisende.

En tredje ting vil jeg også nevne. Kirken bør alltid og overalt hvor naturlig anledning gis legge klart for dagen at den lever i ekteskap med misjonen. Jeg tenker på kirkelige samlinger som prostimøter, bispedømmemøter og landskirkemøter. Hva skulle vel være naturligere enn at misjonen, som den vitale kirkelige livsfunksjon den er, i en eller annen form fikk komme til orde! En kan vel ikke med god samvittighet si at kirken i denne henseende har gjort sin skyldighet mot misjonen.

Og så har jeg en bønn til kirkens biskoper at de både som kollegium og enkeltvis under visitaser vil legge misjonen på menigheten som en hjertesak og forholde den dens ansvar og plikt. Det er en kjensgjerning dessverre at misjonslivet pulserer svakt i mange menigheter. En liten håndfull trofaste misjonsvenner er alene om å bære den oppgave og det ansvar som er hele menighetens. En hovedsak for menigheten er blitt en bisak. Kan hende blir endog misjonen talt bare hver sjeldne gang menigheten eller misjonsforeningen får besøk av en utsending fra et eller annet misjonsselskap.

Her ville en henvendelse fra kirkens øverste åndelige ledelse bety et vekkerop og en tilskyndelse av stor verdi. Men aller viktigst er dog den holdning menighetens prest har til misjonen. Har han lite syn og interesse for misjonen, vil skadevirkningene føles i hele menigheten. Ikke minst i menigheter hvor det frivillige kristelige arbeid står mindre sterkt, betyr presten som misjonsimpuls overmåte meget.

Får jeg til sist lov å nevne et forsøk vi har gjort i vår menighet for å vekke til misjonssans og -ansvar. Vi har delt ut misjonsbøsser i kirken. Etter gudstjenesten Kristi åpenbaringsdag får menigheten med seg en bøsse ved utgangen. Avtalen er at den skal bringes til-

bake neste Kristi åpenbaringsdag og byttes med en ny. Vi er enige om at hver søndag skal det legges minst 10 øre på bøszen. Hver gudstjeneste etter prekenen blir menigheten minnet om bøszen ved kirkens utgang til trengende i menigheten og om misjonsbøszen hjemme. På den måten dryppes misjonen inn i menighetens bevissthet som noe der hører naturlig med i menighetens liv. I en slik praksis er det et oppdragende moment som jeg mener er av verdi. Hertil kommer at disse bøszen blir små misjonærer for misjonen rundt om i hjemmene.

En vanskelighet er at vi har flere misjonsselskaper som alle hører hjemme i kirken. Her kunne vel menighetsrådet bli enig om en fordeling av de innsamlede midler. —

En maler fikk i oppdrag å male et bilde som skulle forestille kirken i forfall. Han malte et praktfullt interiør av en katedral. Der var ingenting som kunne lede tanken hen på forfall. Men nede ved utgangen hang en bøsse. Omkring denne hadde han malt et tett spindeltev. Det fortalte at bøszen aldri ble brukt. Og på bøszen sto skrevet: «Til misjonen».

Refleksjonene gjør seg selv og har et alvorsbud til alle oss som er glad i kirken. Misjonen er en gave til kirken og ikke bare et krav. Den fører en livsfrisk strøm inn i kirken som kirken ikke kan leve foruten. Kirken trenger misjonen.